Núm 115

Tomo 10

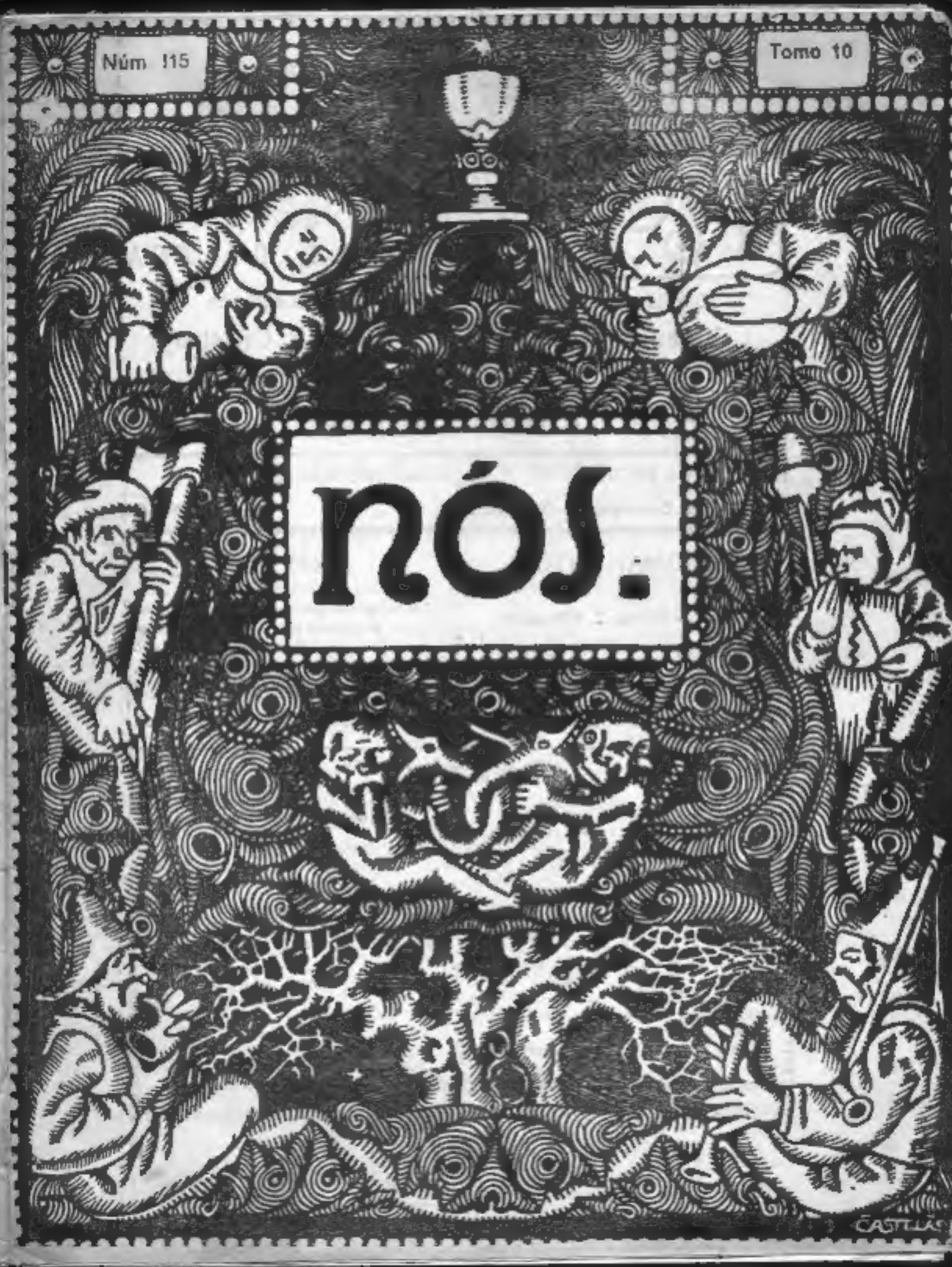

NÓS

BOLETÍN MENSUAL
da
CULTURA GALEGA

Direitor Literario
Vicente Risco

Direitor Artístico
Alfonso R. Castelao

Adeministrador
ANXEL CASAL

DIREICIÓN E REDAUCIÓN:
Sto. Domingo, 47—OURENSE

ADEMINISTRACIÓN:
SANTIAGO

ABONAMENTO

Doce número, na Península	6'00 *pesetas.*
Fora da Península	6'00 »
Número solto	0'70 »

NOTA

Este boletín non publicará mais orixinais qu'os que foran diritamente solicitados pol-a Direición. Tampouco se fai solidario das idees n-eles emitidas, a non ser dos que por nun iren rubricados, entendendose que son da Redaución.

Os pagos son adiantados e os gastos de xiro de conta dos suscritores

SUMARIO

AGARIMO, por F. BOUZA-BREY.
ESTADO ACTUAL DA CULTURA GALEGA.
NASCE NA PRIMADEIRA (versos), por R. CARBALLO CALERO.
ORBALLEIRA NA RÚA, por R. OTERO PEDRAYO.
CAMIÑANTES (3 sonetos), por M. L. ACUÑA.
NÓS, OS INADAPTADOS, por V. RISCO.
TRES ESTACIÓNS DE ARTE RUPESTRE DA SERRA DO LEBORREIRO, X. LOURENZO e L. FARIÑA.
OS HOMES, OS FEITOS, AS VERBAS.

IMPRENTA "NÓS"
Facturas - Estados - Libros - Revistas
e toda cras de traballos tipográficos
Trasmitanos os seus encárregos
Rúa do Vilar, 15 SANTIAGO

Vicente Risco
Abogado
Santo Domingo, 47-2.º Ourense

Horacio García Hermida

Médico-Oculista

Ex-aluno dos Profesores Lagrange e Feullères, das Clínicas de Bordeaux (Francia)

HORAS DE CONSULTA: de 10 a 1 e de 4 a 7

Progreso, 54-1.º Ourense

GRAN HOTEL ROMA

OURENSE

O máis antigo e coñecido

O máis capaz e millor situado

Todol-os servizos

Todo o confort moderno

CAFÉ-BAR

Progreso 71 **Teléfone, 33**

Calzados

AZNAR

Lamas Carvajal, 18 **Ourense**

SCHRECK

FOTÓGRAFO

LUÍS ESPADA, 3

OURENSE

Fábrica de Licores e Xarabes

«MARTÍN»

ESPECIALIDADES:

Anís refinado «D'A NOSA TERRA» e «MARTÍN»

Licores «AROMAS DE GALICIA» e «CHARTREUSE»

GRAN HOTEL MIÑO - OURENSE

CALZADOS "LA SUIZA"

PEREIRA, 1 **FRENTE A OLMEDO** OURENSE

Esta nova zapateria acaba de recibir os últimos modelos de vrau en gris, beige, branco e outros que, por chegaren demasiado tarde, está liquidando a prezos de fábrica ou ainda máis baratos. Non deixe de visitar

Calzados "LA SUIZA"

Almacén de materiás de costrucción e Taller de mármoles de

Felipe O. Castro

Progreso, 85 Ourense

Mercade libros galegos

A

NÓS

Pubricacións Galegas e Imprenta

Rúa do Vilar, 16 :-: SANTIAGO

SANATORIO

POL PIÑEIRO

MÉDICO - CIRUXANO

DO HESPITAL PROVINCIAL

Pereira 5 - Ourense - Teléfono 179

Ciruxia xéral e especialidás

Operaciós :-: Rayos X

Consulta diaria

Emulsión Yodo - Arsenical "SOT"

O millor recostituinte pra inverno
Preparado dos Laboratorios Bouzo

OURENSE

Hotel - Bar

LA BILBAINA

Habitaciós cómodas e luxosas
Cociña selecta
Calefacción e baños
Ascensor
Coche a todol-os trens

CAFÉ-BAR: Barman especializado

Rúa de Galán, 1 Teléfone, 49 OURENSE

SERANTES E FERNÁNDEZ

COLONIAES E ULTRAMARIÑOS

Progreso, 50 Ourense

ALMACÉS VIUDA DE CELESTINO VAZQUEZ

Perfumeria, Louza e Cristal, Regalos, Linoleum, Hul, Mobles de toda caste, Colchós, Cousas pra Viaxe, máis de 40.000 pares de Calzado, Calzado marca «CELSTY»

Ourense: Paz e Recreo, 2 - Ap. 2 - Monforte de Lemos: Cardenal, 8

JOSÉ ANTONIO VARELA

Ultramariños :•: Viños :•: Licores

Progreso, 48 Téléfone, 14 Ourense

LUIS ESTRADA 25
FRENTE A CORREOS

Villar Foro ORENSE

Dr. Arturo López Trasancos

Especialista en doenzas da

gorxa, nariz e ouvidos

Progreso, 80 **Ourense**

nós

BOLETIN MENSUAL DA CULTURA GALEGA

Ano XV ✱ Ourense Día de Galicia de 1933 ✱ Núm. 115

A G A R I M O

As máns, como navios,
asulcan teu cabelo,
mar que se escacha en fios
na fronte-setestrelo.

Sob as douradas olas
o corazón muiña
i-enfoula ás almas tolas
a infinida fariña.

O misterioso goce
que sofre o espírito lene
relampa no teu doce
ollar paraselene.

De un recanto do ceo
meu amor estreleiro
pra pousar no teu seo
prisa un bico luceiro.

E alcendendo a candea
da venturanza miña
canta a bóa serea.
•Acariña... acariña...!

1933

BOUZA-BREY

A CULTURA GALEGA HOXE EN DIA

NÓS, fundación d'un núcleo d'escritores que no esencial sigue sendo o mesmo qu'en 1920, vive e sostense coidando qu'eisiste na Galiza dos nosos días unha cultura autóctona e enxebre en plea renacencia. No nome d'esa cultura galega, da qu'arela ser mostra e espello, NÓS pregá á todol-os que sexan capaces de lle render o seu esforzo criador, somentes a meirande independenza d'espíritu e mais a meirande fidelidade á y-alma da Raza.

De cando en cando, compre botar unha ollada redonda, pra irmos chantando na carta as bandetriñas indicativas das novas conquistas obranguidas nas diversas provinzas do mundo espiritual.

Como tarefa a mais propia do Día de Galiza, imos logo—reconto das ofrendas qu'os inxenios galegos adicaron á Patria—ver, cousa por cousa, canto se ganou na tempada derradeira.

AS LETRAS

Os tempos que decorren e os qu'imediatamente lle precederon, poideron ser d'unha importancia decisiva pr'a literatura galega. Nos eidos da nosa cultura, xa os froitos encomenzaban a amostrárense rubios de madureza. Unha longa e traballosa preparación tiña conquerido materiás d'abondo pra que no presente, os artífices da nosa fala erguesen as mil douradas cúpulas d'un esprendor literario forzoso. Máis os acontecementos políticos que tan intensamente vivimos, ameraron parcialmente a primaleira que s'anunciaba. Un imperativo de galeguidade envolveu pol-as roitas da cidadanía as fecundas actividades dos nosos máis capaces escritores, e non houbo sempre tempo pra deixar correr sosegadamente a pruma, xa que, com'en todo intre decisivo da vida política dos pobos, os intelectuás tiveron, qu'asumil-a dirección das empresas públicas.

No terreo da prosa, iste período da nosa historia literaria está encheito por un nome: o de Ramón Otero Pedrayo. É seguro qu'iste grande escritor non produciu ainda a sua millor obra. Estudando os seus libros, ousérvase unha costante superación, que non leva xeito de declinar. Máis o que nos ten dado derradeiramente, é d'eiscelente calidade artística. Otero Pedrayo xa ten discípulos, e ninguén coma il ten atinguido tantos eisitos no empeño de recreación da prosa galega, que tan eixemprar froito colleitara n-outrora co-as páxinas clásicas da *Crónica Troyda*. Hai varios nomes que se non poden esquecer; tres os de Risco, Castelao e o autor d' *Os Camiños da vida*. Máis o primeiro non ten traballado derradeiramente no terreo literario puro, anque n estas mesmas páxinas vamos dando avances do seu futuro libro sobre Alemaña, que promete ser unha das suas mais interesantes obras; pero crar'está que se trata d'un esforzo d'outra trascendencia. Castelao tamén permaneceu mudo n-iste aspeito. Otero tenos dado duas obras de fundamental importancia: *Romanticismo, saudade, sentimento da raza e da terra en Pastor Díaz, Rosalía Castro e Pondal* e *Contos do Camiño e da Rua*.

Non compre, n iste resume, analizar detidamente o valor d'estas obras. N-elas a prosa d' Otero eisalta as suas caraterísticas: a riqueza imaxinativa, a frondosidade verbal, o poder d'evocación, a inquedanza barroca, o apaixoamento romántico, a espontaneidade irrefrenada. A difrenza da prosa de Castelao, coidadosamente traballada, preocupada da armonía do período, caxeque medida, com'a d'Apuleio, a prosa d'Otero é un freixo virxe e salvaxe, un descordo sen metro,

O primeiro dos dous libros enriba citados aborda temas eternos da nosa alma colectiva. *Morte e Resurreición* son variacios en col de temas galegos nos que s'espón todo un xeito de ver o noso espirito e exxergar o noso «ego» racial.

Contos do Camiño e da Rua é unha coleición de relatos que versan caxeque sempre sobre a vida rural do XIX. Xa n-*Os Camiños da vida* e n-outras obras nos demostrara Otero Pedrayo o profundo senso que posée da aldeia galega. Máis tamén sabe aprisoar o ritmo emocional do vivir das cibdades. Toda a vida galega do século XIX, especialmente a vida d'esa crase prodixiosa dos nosos abós fidalgos, ecóa limpamente nas paxinas d'Otero.

Apenas se poden citar mais obras literarias en prosa das producidas nos derradeiros tempos. Armando Cotarelo continúa loitando pol-o teatro galego, e Alvaro das Casas douños as intresantes *Xornadas de Bastián Albor*.

Os poetas foron mais fecundos. Lembramos os seguintes libros: *Sulco e vento* d'Alvaro das Casas; *Poema en catro tempos* d'Eduardo Blanco Amor; *O vento segral* d'Augusto María Casas; *Mar ao Norde* e *Poemas do sí e nón* d'Alvaro Cunqueiro; *Nau senlleira* de Bouza Brey e *Corazón ao vento* d'Aquilino Iglesia Alvariño.

Ouservese que todol-os enumerados son poetas mozos. Ningún dos liricos de xeración literaria de Cabanillas ou Noriega deron máis, ao sumo, que poesias soltas.

E ben: istes poetas mozos, son poetas novos? Eisiste hoxe unha poesía nova en Galiza, com'eisistiu con Manoel Antonio?

Esta clás de poesía tal com'actualmente se concibe no mundo, areia criar un universo poético superreal, rexido por outras normas qu'o mundo vidal. Pra se mergullar o leitor n-esta poesía ten que sustituir a mente ordinaria por outra mente especial; a que presidíu no poeta a creación dos seus poemas. Eiqui está prantreado o probrema fundamental da nosa poesía. Cand'o poeta actúa c'unha mentalidade distinta da mentalidade humán corrente, o leitor tan só poderá impregnarse da esencia do poema se logra colocarse no plano mental en qu'o poeta se movía ao dar vida á sua obra. E n-esta clás de poesía o acerto consiste primeiro en adugar ao leitor á ise plano, e segundo, en producirlle xa n-ise plano, unha sensación eficaz de beleza. Esta é cuestión esencial da poesía nova, que supón unha enorme tiranía por parte do poeta. Tiranía sturábele a condición de qu'o poeta teña criado un mundo orgánico, anque irreal, xa que s'o mundo do poeta é inorganico e arbitrario, non hai espranza d'arribar a il, porque non eisiste, com'unidade, na mente do propio criador. Pódesenos pedir qué deambulemos imaxinativamente pol-as ruas d'unha cibdade ideada e non realizada por un arquiteito, pero a condición de que nos sexa posibele coñecel-o plano d'aquela, ou sospeitalo; máis s'o plano se non trazou e o arquiteito limitouse a maxinar un tempro, unha fonte e unha casa, espalladas en difrentes ruas e o menos semellante posibele aos tempros, ás fontes e ás casas en que rezamos, bebemos e moramos ordinariamente; non se nos pode eisixir que tránsitemos por esa vila. Tal requerimento constituiría un insturábele abuso. D'eiqui o risco d'esta clás de poesía.

Pois ben: astr'os poetas mozos máis enriba citados, figura algún que pretenda facer poesía nova, entendendo por tal aquela poesía cuio método e cuio fin son os derradeiramente apuntados?

Eisiste un: Alvaro Cunqueiro. Os outros son caxeque todos poetas progresivos, pero non revolucionarios, e operan co-a lóxica corrente, mais ou menos alixeirada pol-a alacridade propia da poesía. Bouza Brey sinala unha roita moi segura. Realiza unha poesía cizemprarmente galega, sen influxo alleo ningún, fundada na tradición medieval e nas fontes populares. Mais non se limita a imitar dos trovadores e do pobo. Talento auténtico de creador, continúaos remozándoos, e fai unha poesía ben galega e ben de hoxe. Representa a tradición nacional e demostra coma coo elementos non emprestados pódese criar unha lírica espréndida de cor e de plasticidade. Bouza Brey sintetiza perfeitamente as tendenzas mais nidias da maoría dos poetas galegos de hoxe, cuia obra caraiterízase por un senso de cautela na audacia e unha profunda galeguidade no esprito.

Un caso aparte ofércenos Augusto María Casas. A arte d'iste non é revolucionaria nen tradicional; é cousa d'él, escrusivamente. S'acaso, poderíase dicir qu'Augusto Casas levou ao seu punto máisimo a tendencia poética que nos seus días representou Amado Carballo.

Ora, *O vento segrel* semella, pol a sua escrusividade, o remate d'unha maneira do autor, que non sabemos coma se vai manifestar no futuro.

AS ARTES PLASTICAS

O ano 1932, tan probe pras nosas letras, foi ano de revelación de un pintor —Maside— e dun escultor —Eiroa—. Colmeiro, o pintor galego de quen mais se falou o ano pasado co que vai do presente, espuxo en Santiago e en Lisboa. Souto, no Setembro, espuxo tamén en Compostela. Foi ano da chegada ao gran publico das catro mais outras figuras da vida artisteca do noso país. No ano 1931 Eiroa espón en Vigo e Colmeiro en Lugo, Bilbao e Ourense. Maside e Souto andan a preparar esposizós. En Bos Ares, gracias á laboura do Dr. Frontini, galegófilo ilustre, tamén anda a orgaizarse unha espléndida esposizón do noso arte actual. O ano 1933, nas artes e nas letras, é un bon ano pra Galiza.

Dos pintores galegos actuales Maside é o que resume as caracteristecas esenciales da *galeguidade* da nosa arte d'esta hora. Hai en Carlos Maside densidades e raices que o levan a sumar acertos de primeira categoría. É o pintor forte e totalizante, cáseque un polémico do color. É o pintor da construzón teínica impecábele, sin roturas nin parcialidades. Riquísimas calidades, senso mural —o mural é unha ascensión— e craridade. Dificilmente se topará hoxe pintor mais *cruo* que Maside. Craridade que ven de unha robustez, d'unha espontaneidade dos asuntos, d'unha viveza como recén-nascida do axexar vivísimo dos cadros. Esta viveza que é, denantes de nada, actitude do pintor. Non convén esquencelo. Maside é un pintor forte, anti-esquemático. Vai a encher o cadro con pintura, con dimensiós, con resistencias, con posibilidades, con *tránsitos*. Está en camiño de ser o primeiro pintor galego.

Torres, espón en Vigo. Landín e Ben i Boo en Sant-iago.

Souto é noso pintor mais coñecido i-o de formación mais varia. Souto ensaion escolas e escola até pisar o firme terreo en que hoxe construe a sua pintura rota e impar. Poucos pintores o igoalan en poder plástico, en potencialidade emotiva, en variedade, sotil e dura, de coores. As suas «máscaras» teñen a vigorosidade d'unha pintura de monstros. Os seus «cabarets de porto» son coma novos ricos, cheos de tons imprevistos, de tortuosidades perversas. Os seus mariñeiros e os seus labregos teñen a finura e axilidade da verdade mais real e densa. Espuxo nos Estados Unidos —Pitsburgo e San Luis— en 1930, en París na Esposizón Internazonal do Libro de Arte en 1931, en Oslo na Esposizón de Ibéricos en 1931, e co «Grupo Español», en Berlín, no mesmo ano. Cos «Ibéricos» espón en Copenhague en 1932.

A pintura de Souto, c'unha fonda preocupazón galega, c'unha valorazón social indudabel; é pintura autentica e moza.

Colmeiro, noso primeiro pintor actual, é pintor de axilidades e dificultades, sobro de liñas e matices, cálido, limpo. Axilidades achadas no centro mesmo da pintura; dificultades postas, por aptitude fisica esencial, nas venas precisas do corazón do cadro. Liñas a sobrar porque o cadro ténse pol-a sua mesma realidade máxica; matices d'abondo, e non os *tradizonaes*, xa desteñidos de tanto facélos e mirálos, senón os *eternos*, os *clásicos*. Os seus cadros son cálidos como cousa acabada de facer e limpos como cousa que non se fixo nunca. Como Maside, é un pintor totalizante, con afán de encher as lindes todas do cadro. Cada día dá unha nova cara mais á sua pintura e cada día afirma mais a sua proiezón a un senso galego rotundo. Colmeiro é, ademais, unha mafifica promesa de gran pintor mural.

Eiroa. O noso único escultor. Na escultura xa se dixo que non eran posíbeles términos medios. Unha estatua ou é un Deus ou é un bibelot. Eiroa logra valores e calidades alí mesmo onde os mais procuran salvarse, non pol-a verdade pura e sin compricazós,

senón pol-o preciosismo en o saber facer. E roa ergue os planos a unha posizón de moi numerosidade especifica, determiñada pol-a forza da sintetizón e do *cambio de fronte*, na obra. Eiroa lembrará sempre a Renoir e Renoir ven d'unha trasmutazón e da polemica do bon simprificar. Eiroa, o noso escultor da hora de hoxe, herdeiro da gran tradizón, artesana e purisima, da arte de picar a pedra na Galiza. Arte maior e clásica.

Torres, salvado pol-o mais vivo esforzo pol-o seu esforzo pulcro e morno. Lembra a veces, a mesma liña d-algún dibuxo colleado de Souto, mais soio na raiz da intenzión. Anda tamén a lograrse como pintor mural tonalizante, robusto. Paredes pra Colmeiro, pra Maside, pra Torres! Velexque inda pode lograrse unha gran hora da nosa pintura.

Landin pintor lireco, finisimo, preso de cuartos incandescente. Un Rousseau mais novo, mais [illegible] gracia de Deus.

[illegible] Un pr[illegible]. Nos Museos vemos [illegible] que [illegible] gurán á maravillosa «Rendizón en [illegible]». Non hay poema que faiga ter [illegible] mais abertos e a boca con mais sorrisos que a «Pavana». Debe decirse dende agora. Ben [illegible]ño é cousa esencial na historia da arte [illegible].

Un xa logrado Luis Seoane [illegible] «Isabel, enga[illegible] rebec des. tonxe do cochè e da monotonia de [illegible] pontas mais liquedas dos dedos. Unha [illegible] a cousal-as empres[illegible].

Toda a hora d'agora ven de Castela [illegible] sión. En Castelao comeza a arte galega con[illegible] emporánea. Sálvase por exemplo, por sacrifizo e por lealtade. Ainda iste ano lle debe as duas máis belidas leizós de arte que se deron no noso pais.

O TEATRO

O teatro galego sigue no seu set[illegible]. E[illegible] dicir que non adianta un p[illegible]

Nas mans d'agrupamentos d'afeizoados hoxe aderman circunscritos ás vilas, siguense repersentando esclusivamente as pezas humoristecas e costumbristas de Xavier Prado, Charlón e Hermida, e outros pol-o xeito. Nen as obras de Cotarelo, nen *O Mariscal* de Cabanillas e Villar Ponte, nen as mais recentes obras serias d'Alvaro das Casas, *O outro* e *Pancho de Rabade* —estas tres [illegible] inéditas nas táboas, fora da ópera [illegible] *O Mariscal*— logran imporse nos festivales dos amateurs.

Así estamos. E non embargante o teatro galego é cousa que hai que facer.

A HISTORIA E AS CENCIAS ARTIS

Os estudos históricos e arqueolóxicos deron a tónica da cultura galega xa dend'enantes da Era dos Precursores. En todol-os movemento de restauración nacional [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] a alvoada recente [illegible] ten na meirande parte nos trabalios do Seminario d'Estudos Galegos. Con ogunha publicación [illegible] dámola xa por coñecida. Estase imprentando o volume VI dos *Arquivos* do Seminario e os dias derradeiros reparte o aditado *Terra de Melide*, feixe de monografías [illegible] [illegible] [illegible]

Historia Etnografía Lingua Literatura

Suspendeuse a publicación do D

A Prehistoria que

de Sargadelos, patrocinadas
das pol a Xunta Superior d'Escava
de Belas Artes e Luxo. Baixo d
da Universidade Compostelán e a direc
do J Sebastián González e D. Xa
Lourenzo

Escudos, e pol-o Sr Ma
bración do *Portus Magnus Artabr*

nos Sres Fernández Ortea

O arquiteuto da Dirección xeral de Belas Artes Sr Bermúdez realizóu impo
bos de restauración e descoberta en Santa Comba de Bande, onde logrou, rebaixando

strución do teitado primitivo de
Santa Comba de Bande, de
rou como resultado o achádego d'unha capela e duas fiestras románicas, e en Ce
e restaurou a capela de San Miguel

e atópase no volume da *Terra de Melide* d
do Iolo e da Id, de Xoquín Lourenzo, n

AS CENCIAS NATURAIS

universal Ten tamén esta n

fesor Iglesias, da Facultade de Ciencias d
pra Galiza O Prof Iglesias, que pertence có
estudos co Prof Sr vestido no Ins
uto de Portiá Nápoles, traballou estes
despachos
Tamén se deben ao Prof Iglesias as d
no Museu da Universidade Compostelán cuia
axeitada e artísteca disposición reproduz
esquemas e
O Seminario d'Estudos Galegos fundou

unha nova Seizón d'Estudos Industrias, que funcionará en Vigo.

A Facultade de Farmacia de [illegible] está realizando, baixo da dirección dos Profesores Charro e Montequi, traballos d'unha clase de radioactividade das augas minerás galegas.

A Medicina conta en Galiza c'unha tradición gloriosa que por certo non deixa de crecer. A nosa é terra de médecos e non hai que dicir que moitos e bós. Renunciamos, por falta d'espazo, a anotar os traballos individuais nesta materia—como tamén renunciamos por igual caudelro fora do noso obxeito—até resume, indicarmos calquera das boura científica realizada por galegos fora de Galiza que tamén nos habia dar que falar—e falaremos somentes d'un xesto grande, [illegible] mais senlle.

As Xornadas Médicas galegas, inauguradas no 1931, con grande éxito [illegible] traballos vanse repetir iste ano e hanse celebrar cada dous anos.—Tamén eiquí s'anuncian [illegible] Galiza. Un dos temas d'iste ano versa en col do saneamento da vivenda rural na nosa terra, por eixemplo.

Digna de nota é tamén a labour do Profesor Rodríguez Cadarso, Reitor da Universidade a quen se debe o fermoso Museu Anatómico da Facultade de Medicina, en materia d'anatomía e as suas conferencias nas Universidades do Porto e Lisboa.

Con seguranza que esta reseña ha resultar incompreta. O labor científico en Galiza [illegible] pouco a pouco, [illegible] todos e que o fan calladamente, e, non tendo pubricacións nosas nen de conxunto nen d'especialidade—non sendo de maneira—os seus resultados van as mais das veces enfrequentar pubricacións alleas onde se misturan cos d'outros lados, sen que Galiza poda recoller a honra que d'elles lle viria. É o que acontez por eixempro co-as ouservacións do Dr. Aller no seu Ouservatorio Astronómico de Lalín que se pubrican todas en revistas estranxeiras e n-algunha hespañola. Gracias qu'o Seminario d'Estudos Galegos conseguiu recadar algús dos seus traballos pra que sairan n-unha pubricación nosa.

[illegible] De [illegible] que [illegible] axúntanse [illegible] agruparense cos que [illegible] Sen [illegible] mais vixorosos e mais refraqueiros a colaboración qu'os arqueólogos e os historiadores. O qual [illegible] cultura d'unha terra que se quer atopar de [illegible] e nisi medicina, senon anque dis [illegible] traballos a un cadro completo no que terian que entrar todal-as especialidades.

D'esqui que deamos [illegible] a nidos de [illegible] todo o que haxa que [illegible]

MOVEMENTO DE MOCIDADE. ULTREYA

Temonos ocupado diferentes veces das actividades da organización xuvenil Ultreya, [illegible] no derradeiro do ano pasado. A crónica da xenta realizada en Pontevedra viu a luz en NÓS.

Rexida por un Consello composto de Ramón Alvaro das Casas, os vogais Xosé Filgueira Valverde, Xurxo Lourenzo, Antón Iglesias Vilarelle, Raimundo d'Aguiar e Xosé Antón Tenreiro, e o Segredario Xeral Francisco Fernández del Riego, Ultreya espállase hoxe por Noia, Pontevedra, Compostela, Vigo, Ourense, Tuy, Redondela, a Estrada, Padrón e Lugo, contando con mais d'un milleiro de mozos.

Ultreya constitúe hoxe a vangarda do nacionalismo galego, en canto recostitución total da Patria nun senso novo dinámico e [illegible] Pretende construir unha Galiza nova [illegible] Mantén relacións fraternas con *Pulsetra* de Cataluña e mais cos *Mendigoxtales* vascos. A sua idea en col da formación cultural da mocedade galega foi exposta por Alvaro das Casas na sua conferencia na Universidade [illegible] *galegos*, que motivou un ruidoso proceso [illegible]

As xeiras d'Ultreya fixéronse na Misión Biolóxica, Cruceiro das Rías Baixas, espe-

dición pol-a Barbanza, Semán no Ribeiro d' Arta, as suas pubricaciós postaes con carta das naciós céltigas, escolma de cántigas, biografia de Méndez Núñez- á que val seguir a de Rosalia) deixaron lembranza inesquecente

No inrre. Ultreya ten aberto en Compostela o seu primeiro Salón de Belas Artes.

REVISTAS, CURSOS E CONFERENCIAS

Das revistas galegas nadas nos derradeiros tempos, témonos ocupado xa d' algunhas. Temos dado conta dos diversos números do erudito boletin católico *Logos*, que se pubrica en Pontevedra

A Voz da Terra convertida deñotivamente en órgano oficial do Partido Galeguista, perdeu o seu carauter literario

Tamén demos conta da revista *Universitarios*, órgao da FUE, dirixida por Francis F del Riego e colaborada por Profesores e alunos da Universidade compostelán

En Monforte xurdiu a revista nacionalista *Galiza*

Revistas de nova literatura debemos citar

Imagen que se pubrica en Lugo e *Alfabeto* da Lírica de Leste galeg

Alba d'un grupo de poetas e debuxantes de nivel

Alba folla popular con poemas reflexionados antigos e modernos, galegos e d'afora que s'espalla gratuita [illegible] migo e pol-o campo por literatos de Compostela

Papel de Color, sobre de sorpesas literarias que regala Alvaro Cunqueiro

Dos cursos d' Estudos Rexionais anunciados pola Universidade, somentes se realizaron o de Historia de Galiza, por Vicente Risco, e o de Literatura galega, por Filgueira Valverde. Dos d' Estudos Portugueses, o de Literatura d' Antonio Sergio

Houbo ademais un grande número de conferencias organizadas pol-a Universidade, pol-a FUE, pol-os Ultreyas, pol-os diversos grupos do Partido Galeguista, pol-os comités de Cooperación Intelectual, por diversos centros d'enseño, etc

Son de notar os cursos de Xeografia, Historia e Literatura galegas dados na Escola Normal do Magisterio primario de Pontevedra

O CINEMA

A empresa *Folk* de Pontevedra, dirixida pol os Sres. Barreiro e Peña, inauguron antre nós esta nova arte. Fai unha selección de «Noticiario Folk» onde se reflexa o mais saiente da vida galega, e chegou a realizar unha obra artística co-a fita *Por unha nova Galicia*. E' unha fita de propaganda patriótica mais que política, na qu'a vida rural a vida urbana e os diferentes aspectos da renacencia galega enfíanse no gueiro d'un sinxelo razoamento, d'un alegato a prol da nosa liberdade coletiva

Non olhando xa no asunto, hai nas realizacións *Folk* un sentimento e unha disposición artística inteiramente nosa: unha complacencia na pesaxe, no mar nas escenas rústicas, nas sobres arquiteturas compostelás na constatación de cada novo avance na modernidade, e aínda tamén unha pouca d'intimo romantismo, qu'as nacionaliza e enxerta por completo no movemento de afirmanza galega

Folk proponse ir mais alá, collendo argumentos tirados da nosa vida [illegible] da nosa literatura

N Ourense achase realizando Tony Román, d'un pequeno grupo d'artistas, unha interesante creación sua titulada *Un e mortos*, poema de motivos galegos. *Un e mortos*, que desenrola unha historia d'emigrantes, en qu as catro edades da vida paralelanse coas catro estacións do ano, lembra pol-a sua técnica fotográfica algunhas das mais modernas películas ruso-alemanas. Ten, ademais, o gran mérito de ser a primeira d'argumento galego.

A RADIO

Galiza conta hoxe c'unha boa Estación Emisora de radiotelefonía en Santiago qu' está desenrolando unha interesante laboura a prol da cultura galega

Ademais das sesiós de música galega e das conferencias de divulgación cultural e

politeca Sebastián González, Xurxo Lourenzo, Enrique Razoy, Alvaro das Casas etcétera, estabrecen unha Seición Infantil na quinta feira de cada semán, adicada por inteiro aos rapaces menores de dazaseis anos.

O elemento principal d'ela é o recitador coñecido pol- «O Vello dos Contos», a quen seus admiradores veñen de lle render un sentido homaxe. O Sr. Blosquera Perez exercita con estilo propio a arte na que destacou Xoselín. Contos de nenos, folklóricos ou orixinás, fábulas, lectcións en col de cousas galegas, adeviñas e brincadeiras tradicionais forman o programa d'esas sesións. Mais ameno organizar concursos con premeos pra os rapaces nos que millores respostas dean ás preguntas qu'a radio lles fai, coas tentes en adeviñas probremas, perguntas de xeografía, historia, etnografía folklore, literatura etc. Os premiados cada mes respondeu con gran ledicia.

N'istes dias, organizase un concurso de contos que han de ser compostos por rapaces menores de dazaseite anos.

Anotamos co meirande agarimo esta bela iniquiña de Cadaira garda.

A CULTURA FISICA

N'outonia, foron foot ball rade Galiza nos

ámbitos mais outra a sua bandeira e mandou de cole- un equipo de primeira fila e con xogadores internacionais. O foot ball achase agora en compleca recuada en relación co fenómeno aponse a que nos vemos privados dos millores xogadores, que reciben afora mais sumidas de tas. O cerio e qu os nosos rapfos semellan que remataron.

Contamos en Iroques con dous campeós galegos de boxe, baixo a bandeira e con notable exito gumiador de disco e de xabalina.

Desenvolver nos derradeiros meses os seguintes: ano a ano, pois o que hoxe semellan mais en favor son sen dubida os xogos aquáticos, os deportes vinculados ás water-polo, etc., qu'espertan un grande entusiasmo. Os seguintes nos imporia vela mais nos seguintes que queda que baixo un rio qu ofreza condicións pra elo. Foi verda derramente esmorecedor o espectáculo que ofreceu este ano o Sella.

A derradeira novedade [illegible] nos ha ofrecido [illegible] Pontevedra e Vigo a [illegible] Galiza que se prepara [illegible] de deportes [illegible] e [illegible] nas [illegible] nas [illegible] nas

N A C E S N A P R I M A D E I R A

Naces na Primadeira, cando a terra está en celo
e [illegible] verdes
[illegible]
e batizado na auga das fontiñas
polas [illegible]
que [illegible]
co [illegible]
Naces cando as augas [illegible] o arpón [illegible] da alba
[illegible]
Naces do espello do [illegible]
[illegible]
e [illegible] de sobre do lume azul
como de unha caixa de sorpresa

Envolveita a túa folla de tabaco
fuxes pol-a fiestra, e, pol-a mañá cedo
avus o rosto dos coellos no regato latexo

[illegible]
[illegible]
Dos teus talóns agromen mouras soñadoras
e nos teus dedos duermen lóstregos circulares
Do teu cabelo [illegible] mouras melodiosas
[illegible]
Voando no ar é o lume da chama que ti és
[illegible]
[illegible]
cando [illegible] nas estrelas
[illegible]
e [illegible]
os teus berros [illegible] os lobos
[illegible]
Es auga e mar [illegible]
e [illegible]
Nin [illegible] mundo [illegible] sol
serán ao redor do teu [illegible]
Por navegar o río dos teus brazos
os meus beizos nocaron ao pasado
A noite te chama
pra que lle remendes a capa
O vento te despide
abalando as súas máis brancas pombas
Préstame a túa cabeleira,
porque quero pescar estrelas.

As tres Marías

ran vestar a cruzo en fia nada
Perderá a súa cadeira o rouxinol
nas [illegible] sangue canta moi [illegible]
C[illegible] [illegible]
ceiba de néboas a soleira do abrente
Porteira na [illegible]
que uas corda nos galos
[illegible]

Pombeira, nocturna aurora[illegible] [illegible]
N onde vives ¿Quén és: A quén amas
Pastora de Suenzos, Nemiga de [illegible]
envolveita no teu manto [illegible]
consolada de lembranzas i esquezos
¿quén és
Por qué calas
Es unha x rata
Máis ben sabes borrar domente as tem[illegible]
[illegible]

Morreu na paz de unha mañá de outono
No corazón de un toxo da soleirada

RICARDO CARBALLO CALERO

O R B A L L E I R A N A R U A

POR RAMON OTERO PEDRAYO

«Son un probe pecador [illegible] si os casos de concenza me deixan [illegible] atagábame na soma d[illegible] me do abade [illegible] un ho[illegible] mpaz. Eu est[illegible] ven m[illegible] [illegible] posoe d[illegible] [illegible] que non estorás afeito á istas [illegible] «Mi[illegible] [illegible] zosas? Pol-o menos a vosa irmá [illegible]

As voces [illegible] [illegible] [illegible]

es «Será eso estilo hespañol? Non-o creo Qué fermosa él»

Diante un escaparate de libros o mocifio Xenaro Vilar, dubidaba. «Goethe Un coeur virginale» Libro lindo, pequeno, bó pra portar no bolso Había edicións hespañolas de clásicos modernos que lle faguian mal por lembrarlle as leucións de Preceptiva Literaria. Había libros que sospeitaba queimados pol-a febre, desacougados, ambizosos, pesimistas E fi Xenaro Vilar, estudante, daza sete anos, criado na costa entre Malpica e Camariñas. tiña precisión de paz e repouso Queria traballar en algo seguro, que lle remanecera do esprito. como deberon traballar a pedra os arquiteitos do Obradoiro Rechuio unha voluptuosidade. Estaba na Universidade Dende rauitronte na cidade vartida. grande, resoante, onde teria amigos, mestres, longas noites de lectura, un acougo pra as inquedanzas dos invernos gustatos na beiramar ensoando romànticamente xestas de neboeiras e gaivotas, velas ao largo e o pasar silandeiro de estudens desconfiedas que lle deixaban na ialma un abio de misterio terribre e agasallado. A sua pregunta era. sereí digno Pasaba un instante mirando dende o seu corrifio a torre do Reló: «Trabullarei meu esprito en forza e rediza con que foi las torre trabullada». Xa na rúa camifio da Universidade (erase de Historia ás nove doese de ser un probe farrapo, avergofiouse de pousar ollos que fi rentan de lume no cóbado espido de unha rupiza. Pasóu un coengo, deixand[illegible] estela de roupas negras. Xenaro Vilar [illegible] deuse. Mercóu o libro de Goethe como quen merca unha caixa de inyeccións pra se fortalecere

A rúa esponxábase baixo a choiva No outono as vidas volven á lnguer un movimento de marcha. Tras das fiestras homildes ou das fidalgas balcoadas, mil vidas espertan, xermolan. cativas, socegadas, dorosas, heroicas, parvas. Do portal do Hotel sae un feixe de turistas: impermeables de reflexos de onda e sol atrántico. xentes de ollos verdes, graves, sportivos linxindo algús a undefrenza de considerare ao mundo como un parque pra os ingleses No centro do grupo Lady Woolf, branca e rexa dona vrans nas Hébridas, mañáns anciosas na India agardando que no azul alapeado dos montes cabalgue a nuben da monzón Da torre do Reló baixan as nove badeladas, e van pousando, unha tras a outra deixa compretar o número simbólico, nos treitos orballados, nos ecos sonoros dos craustros, nos ruciros labregos, na rubida nervosa ou vexetal das torres, no madurare das cúpulas, a coor e a tona da hora. outro estrato de tempo levián que xunguida ao das oito. ao das sete, no de todal as horas decorridas, fan as cousas un pouquifio máis velias, asegún o fito parucolar dos arboredos, das campias das casas, das torres. A hora baixa invada como unha concenza, imperiosa carregada de deberes Lady Woolf cam fia embarcada na nau da hora. Na sua yalma resoa longamente chumándoa pra as intensas avenidas do xardín interior Sinte a gravidade do outono, e non perde o tempo pretoso mirando á ria, nin petando con nas marinadoras nos muros da Quintana Non ha pra ela un verifio levián no alcipreste, nin un salano elexaco na vida de David a dramaturxia das Praterias non pode trubar a chamada medi Lisboa, o rousel seguro e locente da hora Namentras os turistas comprindo seu deber, [illegible] grutas de capelas, e xendeiros de naves, ela ancora, finchada como unha vela pol-o ser da hora, no acougo de lago d-Cruustro. Cecáis lembra o lago de Bourget a o folgo das yangas de neve nos pregamentos herceanos da Escocia Lady Woolf ten leito no Colexio moit-s temas en-ol de Walter Scott e na sua estirpe de fidalguis [illegible]s Tudor trema unha lembranza da rosa de lume sacramental de Roma [illegible] chan as ondas do tempo van usando o argumento teolegal. fidalgo, ou pentente, das [illegible] sepulcrales. Eiqui un probe agarrado [illegible] Pedras Lombardas [illegible] ardiciago do tidoo cuio nome evoca vais verdecentes e carballeiras sombrisas. Alí as armas esgrevias de unha caste feudal [illegible] leceron nas burxxas coraes

Lady Woolf ten calcado moitos cemiterios A compaña da Morte é pra ela saudoso chamamento de Vida. Sabe da Galiza algunhas cousas: a veiga do Padrón, o vento elexíaco no xardín de Moore, as saas de un pazo, ro

seira da terra donda do Saínés, viaxes de ingreses do tempo romantico, contos de un tio seu que folgaba das sesáis dos Pares, pescando a troita nos craros ríos galegos verdecentes da follax dos salgueiros tremorosos E Lady Woolf vai escribindo n-unha libreti ña notas encol da Galiza. Do que a Galiza sería a, as cousas dos homes poderan decorrer ca sinxeleza dos ríos onde seu tio procuraba as troitas Vai escribindo. «L n sentido de eternidade foi mesturando n-esta terra ordeada coma unha pausaxe gasalleira, regada pol-as fontelas sempre novas de unha tradizón cuios primeiros ecos veñen mollados pol-o orballo louar dos druidas. Na Facultade de Teoloxía e de Filosofía pensamento seréo, reposado, ía participando no xalingo eterno das filosofías e pondo n-il un céligo aceso tendido cara unha soluzón do problema en armadía co degaro insadisfeito e saudoso das formas da vida e do mundo»

Nos Pazos a xente de antiga caste, seguía a existenza patriarcal, gardando o sentido dos xefes de tribu agora feitos espellos de xenerosidade, amparo, elegancia e arte enxebre en todas as cousiñas mudas. A lingoa, doce, refreixeira, criadora, bañaba ao vivir galego na confianza de un superior destiño. Non podían ser temeros os problemas da vida, o compango, a casa, o trubalio, pois a natureza deitaba froitos de severa mantenenza, e as ambicións non pasaban do circo de un vivir sinxelo. Terra ditosa, en camiño de ser eixempro das outras, pol-a alianza do folgado vivir ca aspirazón dos espritos Mais ao igoal que acontecén cas ilustres sociedás homeridas (aquí Lady Woolf gostaba de unha fermosa cita grega tamén outros dorios, pastores, conqueridores, probes galouíantes, viñeron á trubar o sinxelo decorrer da Arcadia céltiga». Lady Woolf escontou no cruzamento un bravo e duro falar castelán [illegible] e soberbia etiqueta disprezativa. Lady Woolf [illegible] a tesis da súa historia maxistral [illegible] a chave da historia de ista terra Pouca falta me fai a investigazón erudita» E señalou ca fermosa tipografía do libro, de historia inventiva, que ela comporía no recuncho da súa casa quente e pechada, serén tus, na néboa de mil bois de vidas e fames [illegible] Londres enorme

C A M I Ñ A N T E S

AFIADOR

E saben os seus ollos de cobrar o que gañou
Poñen unha é alta no ceo a vela que bruxa
sa dos é frautes da serra ondula e fun
E saben os seus brazos de abeiros de ouro fos

E [illegible] os seus cantos de paxaro e sino s
Tamén a noite afai tamén a noite é tua
gume de silencio na e sangue da lua
E [illegible] os seus temos de fouces e de ferros

Afiador meu vello pobre meu mundo alta
a hora [illegible] da miña mocidade
Que ela volte cantando pola beira da seara

E [illegible] me saudade en moeda de ouro e
E [illegible] o tempo limpo [illegible] e
Afiador meu sant [illegible] para te poder cantar

MENDIÑO

Co sol de pedra en norte que mesmo se [illegible] mendiña
no [illegible] e [illegible] de sen [illegible] razón da miña
sin [illegible] de mundo amante [illegible] da que [illegible] da
A espora de bon zoo [illegible] [illegible] e gan

Ningués de pon reparos [illegible] da nai [illegible] da
ten [illegible] camiños [illegible] [illegible] abr [illegible] a serán
De seus pinos m [illegible] [illegible] pase [illegible] a anduriña
va [illegible] [illegible] [illegible] escola de [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
E [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Tapete [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Amigos seus [illegible] [illegible] e [illegible]
De [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
E [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

SEGADOR

Pillóu a lua o lombo. Nin páxaros nin niños
o fume da poeira nos chairos de Castela
Sin chancas nin espigas o pan, o pau son d-ela
e volta pra Galiza co vento dos camiños

Dez pesos n-unha nota! Regueifa nos muiños,
enchenta de saudades e caldo pra caldeira
O sol estrano e feroi Bota de pan. manela
apertas da parenta e bicos dos miniños

Hala! Hala pra Galiza, que hai bréthemas e orbalhos
e gándaras e serros e relva e pedrugallos
Casiela regaleira merca suor e cantos

Hala! Hala pra Galiza, que hai frores nos carreiros
e festa nos regatos e praia nos outeiros
Por sangue novo e rexo Castela da difuntos

Manuel Lueiro Acuña

NÓS, OS INADAPTADOS

Por VICENTE RISCO

PENSANTO eiqui non *frente a*, senón *diante de* a gente moza que ven atrás de nós na renacencia galega, cerros supostos vivenzes no cerne do sistema de coincidenzas dos homes do meu tempo. Istes supostos poden fornecer a espricadeira do noso geito esperial de sintir e pensar, que difire en moitas cousas do d'aquiles que veñen atrás de nós. E teñen ademais no mundo do espirito, tal e como hoxe está construido, tanto dereito a ser tidos en conta, coma poidan ter os supostos novos nos qu'outros homes se basean.

O vir a conto o tratamento d'iste asunto, justificase dend'o instante que por algús mozos con mudanzas mais ou menos trocadas dos qu'hai uns anos chamábanse a si mesmos os *novos*, pretendese unha sorte de reviramento total do pensamento galego culturalmente militante. Just ficase ainda mais cando, ollando dend'a a nosa banda, o pensamento galego nióptase n-un intre no que non podemos asoutar con seguranza sendo o d'hoxe o que vai a ser mañá.

Fofio por diante que non dou tino á teoria histórica das geracións que a un desesperado esforzo inventou o pensador hespañol Ortega e Gasset, de tan excesiva influenza na mentalidade d'algús mozos galegos de hoxe. A verdade é precisamentes o contrario do que pensa o Prof. Ortega. Me non podo deter a decir porqué.

Anda duas cousas mais enantes d'encomenzar por moi difrentes que sexan de nós os mozos galegos mais novos, por moito que os seus supostos difiran dos nosos, sempre haberá antr'eles e nós unha coincidenza fundamental: eles e nós, somos-nos derradeiros, os últimos d'un gran ciclo histórico, eles e nós somos homes das postrimerías. Somentes qu'a mocedade moderna — eu seino porque teño lido moitos dos seus escritos — se mella non decatarse ben d'elo, namentras que nós sí. A idein da decadenza d'Occidente era unha idea vivente en nós moito antes de que Spengler tuvera pensado en escribar o seu libro. Pol-o 1912, tiña en escrito outro libro no mesmo senso que ficou inédito, e qu'o de Spengler lautrizou pra sempre.

Mais, adentro d'iso, hai a circunstancia d'estarmos nós colocados pol-o azar histórico no lindeiro de dous tempos difrentes, o dos nosos pais, e o dos mozos mais novos. Por iso podemos nós comprender ben o qu'iste pensan, dezmolle ou non asentimento.

I

Eu caracterizaría aos homes de meu tempo preocupados pol-as cousas do espirito, dicindo qu'eramos —e somos— os autenticos *vencidos da vida*. Moito mais vencidos do que Eça e que Ramalho. Insatisfeitos, non [illegible] mas, de cote rebeldes. Vencidos da vida por *inadaptados*.

O problema dos inadaptados é un dos grandes probremas das decadenzas. Uns derradeiros tempos d'economía, de politeca, poñen chea de naturezas extremamente delicadas e conscientes, depositarias dos mais depurados [illegible] da cultura, que embora non sexan dispreciadas nen perseguidas, embora se vexan mesmamente agarimadas e ajudadas, [illegible] non poden sentirense solidarias co a marcha histórica do momento. E son os mal contentos, os difíceis de gusto, os dispreciativos, os disgustados de todo, os qu'andan á procura [illegible] ajanas, estranas e requintadas, os anormais por supernormais.

O tipo deuse adoito na fin do século derradeiro, e atopou cecais a mais nidia espresión [illegible] aria no Des Esseintes de Huysmanns. O tidoo da novela de Huysmanns dio todo *á rebours*, porqu'iso é o que son os inadaptados, os que van a contratio do seu tempo.

os que non atopen cos seus contemporaneos Des Esse mes é realmente un chiñado, por que evidentemente, a esageración do tipo pode ser morbosa, mais por mais que sexa un ch fiado, non perde endejamais a no [illegible]

Citei a Huysmanns abergo, porque foi un dos nosos mestres. A nosa cultura d'auto didactos, formada coma Deus ben quixo lendo libros e libros conforme nos viñan as maus, se ben nos turraban pol os outros, fi xose principalmente en libros franceses. O [illegible] xeira que coñecemos ben, naque n aquil tempo da nosa mocedade, por riqui en Gali [illegible] algunhas verbas ingresas pra mesturarmos na conversa, por moda, n-aquil tempo en qu'a derradeira espresión da elegancia na nosa Terra, eran os empregados do Cable de Vir

L Ingraterra, liamos en traducións a Rus kin, Carlyle, Sw mburne, Rosetti, e dos es critores de lingua ingresa, por riba de todos a Edgar Poe. Mais ja digo, as nosas leituras [illegible] Baudelaire, Verlaine, Mallarmé, Rimbaud, Laforgue; en novela e conto, Huysmanns, Peladan, Jean Lorrain, Rachilde; na crítica Remy de Gourmont no teatro, Masterlinck A nda n-aso, tiñamos a Ibsen e mais a d'A nnunzio. Unico italián qu'entraba na nosa preferenza. Os nosos filósofos eran Nietz sche e algús místicos que nos descobrira Masterlinck coma Ruysbroeck o admira bele Novalis Emerson, Ernesto Hello. Des pontas procurabamos outros escritores mais raros ainda. Leon Bloy o Conde de Lautreamont Dos exóticos, Omar Khayyam de Vischapur e mais tarde Rabindranath Ta gore Hespañol, moi pouco. Ganivet, por ri ba de todo, e os primeiros modernistas, dos portugueses Eça de Queiroz, Lopes Vieira e principalmente Eugenio de Castro; algus catalas Maragall, o Xenius da primeira f [illegible] o esquecido Diego Ruiz. D'América, Ru bén Darío e algús argentinos raros que moq cubren ningún

O noso espirito zugou d'esas fontes unha ideología vaga non ben determiñada, c [illegible] contraditoria, qu'entrou en nós fondamente e pra sempre, e pouco e pouco, pasenlla mente foi collendo corpo e determiñou o qu'habiamos ser, penán [illegible]

Cultora propia pra introvertidos, filosofía d'abstractores de quintas esencias, d'habitu dores das torres d'marfil. Efectivamente in trovertidos fumos nós non chegar a nós o galeguismo. Vivimos solagados nos ensoñe moto mais do que no pensamento propia mente filosófico Non embargante, tiñamos já d'aquela, e temos, unha filosofía un ver dadeiro sistema orgánico e viven e, unha [illegible] do mundo e da vida tan valedeira com'a de calquera filósofo sistemát [illegible] se cadra qu'a de m [illegible] s aciuas profesores de [illegible]

O noso pensamento, é o d'unha geracion qu'anda acordou os derradeiros esprendores [illegible] esprendores que probabrementes, os mozos que veñen atrás de nós, non poderán já ver na vida Do mes mo xeito qu unha candea ou unha lámpara d'aceite cando vai morrer a sua flama bota enantes sópetos e cintilantes luzadas, asina a Europa moribunda ofreceunos ainda no fin do século derradeiro, os [illegible] luces tras lais da poesía simbolista, da pintura [illegible] monista e postimpresionista, da música de Wagner e de [illegible]

Primeiramente, deprendemos dos [illegible]

Os inadaptados son por outro con, os in satisfeitos do mundo sensíbel e os demigos da realidade cotián, os que procuran fuxir do meio qu os arrodeia D'eiquí a concencion [illegible]

Mais, entendase ben nós non desbotámo o meio natural, non condanabamol a natureza. Pol a contra, rousseauniana mente [illegible] procurabamol-a e de a [illegible] á d'aquela a intimidade da paisaje e d'ela hábamos de mellor pa'nular canto mais salvaxe, canto menos aparecera profanada pol a man do home

O nemigo estaba n-outro lado: non fuxiamos do meio natural, senón do meio social que nos arrodeaba

Eiqui compre que nos espriquemos ben porque hai unha parte da mocedade d'agora en franca rebeldía contra da sociedade actual, que naturalmente, é mesmamente a mesma do noso tempo. Mais entr'a rebeldía d'iseu rapaces e a nosa, nos hai nada de común, son mais ben rebeldías de senso contrario. Iseu rapaces móvense por un intrés social, levan trabucada ou non, unha idea de melloramento, de pretensa perfezón, de reforma da sociedade. E tran as suas ideas de reforma, cran'está, de conceitos e sentimentos correntes na sociedade actual, na que viven, a sua reforma social mesmamente, pretende responder ás tendenzas ou as necesidades dos homes modernos, ou sexa dos homes espritualmente formados nos supostos d'esta sociedade que se quer reformar. Iles opoñen á sociedade actual unha sociedade futura na que as exigenzas dos homes da sociedade actual han ser satisfeitas, mediante o desaparecimento das condicións sociás vigentes. N'unha verba, son *utopistas*.

Pois ben, nós non eramos d'ise geito. A nós non nos movía ningún intrés social, non reclamabamos ningunha reforma, non opuñamos á sociedade actual ningunha sociedade futura.

A nosa rebeldía consistía en segregármonos espritualmente da sociedade, desapegármonos das suas tendenzas e dos seus cobres mas, isolármonos na nosa altaneira indiferenza dos seus afanos e trafegos, das loitas e porfías, e acomprirmol-o noso rol sen lediccia e sen pena, e principalmente, sen intrés ningún. Eiqui debo lembrar a atinada ouservación d'outro dos vedoiros da decadenza, o Sar Peladán, pón iste coma un dos mais característicos os fenómen do noso tempo — época contemporánea, a indiferenza dos actores sociás pol-o seu rol». Isto qu'il constata ha coma feito, tiñamol-o nós como doutrina. Pra nós, a profesión, o emprego, a anguerra, non era nen debía ser mais qu'a maneira de tirar unha soldada pra vivir, non podía ser tomada en serio, e anda era coma que vergoñento amostrala fora da oficiña, do despacho, do taller. Fora do sitio ond'un rabaliaba, recobraba un a sua inteira personalidade de Fulan de Tal e non facía a conta ningunha que ver cos chefes, mestres nen compañeiros. Pertencía un a outro mundo.

Compañeirismo, sohdaridade profesional ou de clas, eran com'a politeca, os intreses públicos, a reforma social, a sociedade futura, a revolución, a utopía, preocupacións e anguerras propias dos filisteus.

O *filisteu* era por definición o home preocupado da cousa pública e dos seus graves asuntos, da política, do sufragio universal dos programas dos partidos, da banda municipal, do periodismo, das formas de gobierno, das Academias, dos Jogos Iroraes da vontade popular, da pavimentación, do alumbrado, do problema social, da instrución pública, do Capital, do Trabalio. Todo home d'ise geito constituído, fora il conservador ou revolucionario, ministro ou cacique, gardador ou perturbador da orde, era —e ha ser sempre— un filisteu. A sua representación simbólica era o señor grave, notario, magistrado, interventor da Facenda, con bomba e leontina d'ouro, mais tamén o obreiro de blusa ou mahón era un filisteu.

Usando do nome de filisteu, de boa burguesa de Mr Prud'homme de *Celui qui ne comprend pas*, iste personage encarnaba de cote pra nós o senso social da vida. Pol-o tanto era o nemigo. Ata certo punto, éranos lícito seducir aos seus fillos e raptar ás suas fillas.

Imos anda mais adiante: sal coma moitos rapaces d'agora viven moi satisfeitos no seu tempo, porque'o seu pensamento acae ben co periodismo, co industrialismo, co politicismo etc., etc., e os que reaccionan contra do ambente real é obedecendo ás correntes ideas qu'atravesan ese mesmo ambente, nós reaccionabamos, non somentes contra do ambente real, senón tamén contra do ambente ideal, contra dos ideas todos da sociedade moderna.

Eramos, n'unha verba, anarquistas. Antisocias.

II

Eramos singelamente *individualistas*.

Contra do ambente social real e ideal do noso tempo, opuñamos un zelo da nosa liberdade, qu'aos rapaces d'agora halles semelas disconformes. Conservamos aínda ese

zelo da nosa liberdade. Ben sabemos que pasaron os tempos en que se podía conservar a liberdade na vida social; sabemos que hoxe, na vida moderna, a liberdade é imposíbel: mais non renunciamos de ningún geito á nosa liberdade interior que hemos afirmar de cote, impenitentemente, por frente a todol-os imperativos qu'os tempos nos queiran impór. Nós fixerámonos libres de todol-os rencellos, sen quitar un. Hay hoxe moitos rapaces, e tamén moitos homes do noso tempo e moitos veltos, que din que se ceiban da patria, da relegión, da familia, de todas esas cousas ás que chaman pexos, sen por elo ficaren libres, porque, ou son vítimas de prexuízos máis fondos, ou ao menos fican máis sometidos á grande prexuízo que semella dominante na época—por que iso de que «hai qu'ir cos tempos» é, ao cabo, un prexuízo, unha obriga e unha escravitude—e de todos modos alican a sua liberdade en servizo de ideas e programas que, por ...tecos

Ten que ser d'iste geito, porque así coma o noso tempo era centrífugo, o d'agora é centrípeto e gregario. Ajúntanse d'unha beira as forzas destrutivas da cultura—por moi ... da ... que a vencida—e témol-o bolchevismo, aquí, acolá, noutra ra forza de destrución, témo... nacionalismo. Moitas veces fan antiestas as tendenzas gregarias—porque hoxe ata pra desgregar compre agregarse—transacción e acordo. Neste ambente, no pensamento e no sentimento dos mozos, predomiña a solidaridade. Sinten-se solidarios os da mesma idade, os da mesma clás... non o é ao sexo; séntense solidarios os dos mesmos anos, cousa que non acontece... as ... *ses d'idade* de certos pobos primitivos, o qual pode querer indicar qu'as culturas acaban por onde empezan.

Non hai mais que ver o diferente simbolismo d'agora e entón ten ... Cand'un do meu tempo decía *nós* non se referia endexamais aos da sua xeración... nen aos da sua clás, referíase de ... a un pequeno agrupamento identificado ... ou ao facer a unha escola, a unha capela, a un cenáculo—o noso tempo foi o dos cenáculos literarios ... s. En troques cando d'un mozo d'agora di *nós*, refírese as mais das veces ao do seu tempo á sua xeración. Non foi outro o senso dos «movementos de mocidade».

A nosa actitude tiña naturalmente, unha derivanza moral. Era aquela unha verdadeira doutriña moral sen obriga nen sanción encomendada á concencia de cada un de nós. Moral individualista, viña ser no fondo a moral do culto do eu, pouco enantes fabricada por Maurice Barrés. Todo nos estaba permitido non sendo a infidelidade ao propio eu, todo escente unha reición á propia personalidade, todo quitando un devecemento do individo. A régula suprema era ser o qu'un é deica o fin: ser fidel á interna lei personal do eu concreto e celibe, sen concesión a ninguén ben a nada. Era unha moral de solitarios.

Pol-o tanto, e obedecendo ao ... mesmo ... diferente é ser eisistente», cada un de nós puña o seu empeño en nos asemellarmos aos outros en opinións, en gustos, en costumes, en dar a toda a sua vida un rubro personal e distinto. Non andamos os uns atrás dos outros coma moitos hoxe fan, non seguiamol-a moda, nen xiquera no vestido; ainda n-isto cada un procuraba levar algo qu'os outros non levaran. Non ademitiamos nada uniforme nen convencional; antes ben procurabamos de cote o que nos alonxara da moitedume, da usanza geral. Tiñamos noxo no adocenado, no vulgar, no común e calquera raridade, calquera estravagancia, atopaba en nós acentura e apoio.

IV

Deiquí viña tamén a precura do exótico.

... nen cosmopolitas. Internacionalism... mopolitismo, desaparicion das fronteiras, fraternidade universal, eran ideas que pertencian á bagage dos outros, dos d'esteus. Mais tampouco éramos patrioteiros. O patriotismo d'aquela era o patriotismo hespañol de pandeireta e marcha de Cádiz que pertence ... nón da gente, ao vulgo profano. Ainda o casticismo era unha cousa oficial académica e fóssea. Nós eramos exoustas partidarios do longano, do recuado, do desco-

da [illegible] a preocupación económica [illegible] por [illegible] [illegible] [illegible]

mos a soberbia toda do humanismo conosco querendo choutar co-ela na noite que ven noite que é unha renacencia da y´alma, pois no qu'a luz das almas ha ser o contrario dos ollos.

Somol-o humanismo que s'arreda soberbio do mundo podrecente, que quer formal-o seu mundo un mundo interior. E o senso verdadeiro da recreación do mundo de Maritain.

X

Hai un mundo, un reino interior, so mentes accesibele nos homes con esprito mundo onde collian realidade os posíbeles.

O determiñarmol-a verdadeira natureza concreta d'iste mundo é mais d'ifícile ainda qu'o determiñar en que consiste o esprito.

Sera un mundo d'ensoño, valedeiro pol-o tanto—segun as ideias correntes dos profesores de filosofia—somentes pra o individuo que lera adentro—ou un mundo d'ideias platónicas, d'especies inteligibeles escolásticas, de conceitos kantianos, de valores postkantianos ou d'esencias husserlianas, universalmente valedeiro pra todol-os homes—ou un mundo d'ultra realidades, cecais coincidente co da nosa concencia post-morten, ou coa nosa concencia hipnótica ou sonambúlica, ou coa nosa concencia mediumnímica, ou co-a nosa hiperconcencia extática non saberia decilo arestora. Non direi mais senón que pode ser calquera d'esas tres cousas, ou as tres á un tempo. E tamén que de calquera xeito fora, era somentes pra os puros, pra os superiores, pra os escolleitos.

O contauto a interferenza d'aquel mundo co mundo normal dos homes, verificábase na arte. A obra d'arte, cand'era verdadeira, era unha revelación d'aquel mundo. O qual nos quer dicir que nosa trasparentara tamén a natureza principalmente no seu estado virxe, salvage, non tocada ou abandoada pol os homes.

Podería aducir eiqui coma probanza, unha chea d'esperencias persoáis. Mais non está ben falar moito d'iste asunto. Os homes d'esprito, ja comprenden con seifo indicar o e aos outros, non val virlles con justificantes

X

Ora, o probrema é coma sendo com'era mos e coma somos, individualistas, individualizados, antisocials, anagregarios, introvertidos, podemos vir parar n-unha cousa que semella tan colán e gregaria coma é o nacionalismo galego, que na esencia é a afirmanza temosa e forte da grei galega.

A resposta está dada, moito millor do qu'eu poidera facelo, por Ramón Otero Pedravo na sua novela *Arredor de sí*.

Arredor de sí, mais qu'unha novela, é a autobiografía non d'un soilo home, senón d'un agrupamento, case d'unha xeración. É a autobiografía do cenáculo do autor no qu'eu pertencia tamén. Pol-o seu mesmo individualismo, pol-o seu por mais confesado egocentrismo, o noso agrupamento andivo todo tempo dando voltas arredor de sí—e cada un arredor de sí mesmo—sen atoparse enxamais de todo.

Ja dixen coma pelengrinamos pol-as comogonias, pol-as metafísicas e pol-as estéticas. Pois ben, coma aquil inglés de Chesterton que despoixas de moitas viaxes pol-o mundo, atopou unha terra descoñecida que resultou ser a fin de contas a Gran Bretuña igual nos pasou a nós. Despois de tantas voltas e revoltas, despois de tantas viravoltas e trasvoltas pol-as lonjanías do espazo e do tempo, en precura d'algo inédito que nos salvara do habitual e vulgar, viñemos dar na sorprendente descoberta de que Galiza, a nosa Terra, oculta ao noso ollar por un espeso estrato de cultura allea, falsa e ruin, vulgar e filistea, ofrecíanos un mundo tan estraño, tan novo, tan inédito, tan descoñecido, com'os qu andabamos á precurar por ahí adiante.

Pra salvármonos do vulgar, pra evadirmonos do filistesmo, pra redimirmonos do habitual, non cumpría ollar ao longe, cumpría ollar ben perto, arredor de nós, en nós mesmos, adentro de nós mesmos.

A beira nosa, cost'undo o mrio natural no que cecais non se movera o noso entendemento, mais no que de seguro moviase o noso esprito, ise siñal da man de Deus nas almas escolleitas, estaba, donándolle vida e

[illegible] necida

[illegible] stus formas, cada mais luminosas e mais belas, cada mais sonhadoras que [illegible] [illegible] [illegible]

TRES ESTACIÓNS DE ARTE RUPESTRE DA SERRA DO LEBOREIRO

Por Xosé Lourenzo e Luciano Fariña

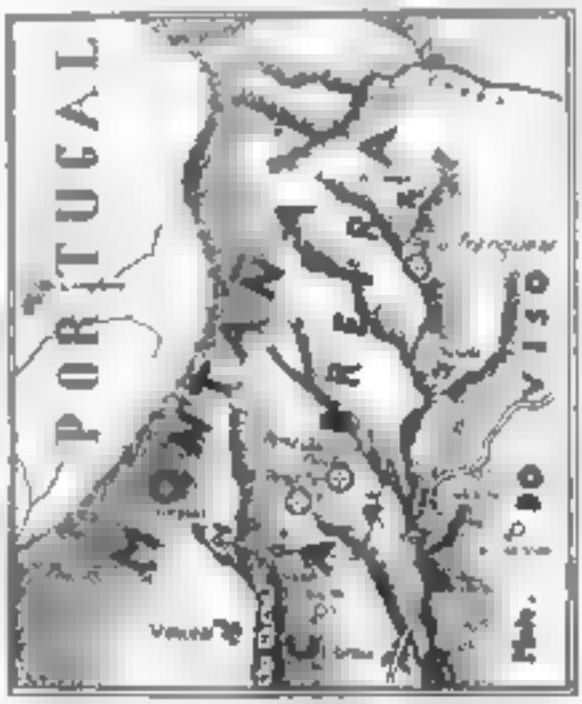

A segunda [illegible] queda comprendida entre o mesmo río da Montaña e o *Arcedela* polo ocidente, rematando polo norte no río *Cadós*, que abrangue verticalmente a Lama por baixo de Bande.

A maior parte desta Serra [illegible] que foi a esprorada por nós, fálase comprendida entre [illegible] Leboreiro [illegible] Sobre [illegible] Serra [illegible] os montes de San Xes [illegible] que [illegible] os montes [illegible] os que se [illegible] pres [illegible] Verde [illegible] das do San Lourenzo [illegible] Leboreiro [illegible] Serra [illegible] Montaña Cabreira e Montes de [illegible] Serra [illegible] Leboreiro [illegible] Serra [illegible] Leboreiro [illegible] Serra [illegible] Leboreiro

sado ...ão por amontoamentos gratuitos, a outra vexetación, carballos, vidos, piñeiros queda reducida ás riveiras do Avedela, de onde trepa, polas congas da Serra, até a mitade, proximamente, da súa altura.

Todo isto grata ter sido o pano de fondo de un movemento de civilización bastante intenso que se ven percibindo no transcurrir dos séculos, deixándonos como lembranza [illegible] que ben á pena estudiar detidamente [illegible] ...

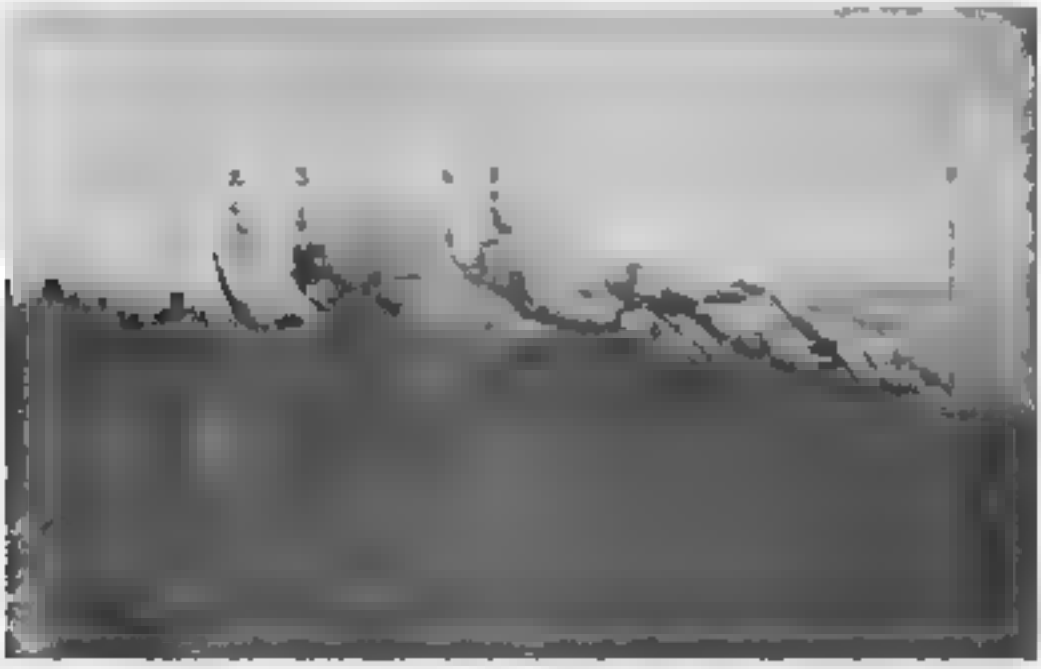

A AMOSA 1

Xa en distintas ocasións foron estudados os seus [illegible] ...

Xurxo Lorenzo [illegible]

T V

a illando de ...a pon freo dos montes de Loberia, e consta de unha regular canudade de túmulos, oito de [illegible] escavados, sendo todos dolménicos e téndose atopado algún mobiliario como puntas de seta, fragmentos de cerámica rascada e pechada [illegible] sendo moitos uns con decoración mostra istas [illegible] ...sas da Penha

[illegible] ...

[illegible] ...

[illegible] ...

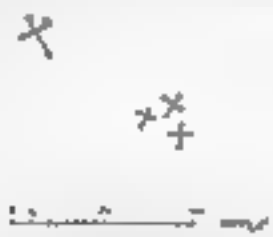

FIG. 1.ª

FIG. 2.ª

ESTACION 1.ª *Pa*
na Franqueira 1. 1

A estação está situada pouco mais ou menos a 1:8 mam direita do camiño que vai dende Parada á Fraga, por riba de unha lombada cuia vertente forma aquel lugar a banda esquerda do río Avedela

de varias metros pol o Norde do grupo principal de [illegible]

Co[illegible]

deseño interior. Fig. 3 e lám. 1

Por baixo inmediatamente da segunda destas duas están cinco figuras, catro das cales, que son tres cruces sinxelas e unha de dous brazos horizontaes levemente biandeados pol-os estremos cara á dereita, arrodean a outra pechada en círculo, que téo [illegible] chiñas nos estremos dos brazos e outras duas isoladas á esquerda de elas

Á dereita de iste grupo hai unha oitava figura, que é unha cruz de tres brazos veru

[illegible] dos da circunferencia ti vista na derradeira

Por baixo de ela está o derradeiro dos baixo [illegible] rodean pol a súa mitade

A ourentación do grupo [illegible]

Grupo 4.º Consta [illegible] baixo de tipo xeral [illegible] ten, as de esquerda están isoladas unha das brazos remataos en frechas, mais as outras dúas perfiladas [illegible] os puntos de cor[illegible] un sinxela con buraco [illegible] rematados

Consta de sete desenos, seis dos cales [illegible] agrupados, quedando [illegible] olos ao un metro [illegible] á dereita [illegible] dúas e tres dos outros dous cara abaixo arredor Fig 5 e lam. I

N'iste grupo a ourentación [illegible] mais un pouco iste orientándose máis ao N

Grupo 6.º— No remate Sul da Pena, consta de un agrupamento superior, por baixo do cal, e á disuntas outuras, hai duas cruces sinxelas Fig 6 e lam. I

No grupo máis oulo, hai tres figuras colocadas á man esquerda, duas son cruces con dous brazos horizontaes rodeadas de sendos [illegible], antre elas queda outra sinxela [illegible] correspondente círculo

[illegible] duas [illegible] de unha das cruces está na metade [illegible] á dereita tres cruces sinxelas [illegible] ón, e máis por riba [illegible] unha cruz e un anaquiforme [illegible] pois unha figura Fig, 6.ª a [illegible] despois á visitala penedu [illegible] e desaparecido totalmente [illegible] esta figura semellaba unha [illegible] parte superior

Grupo 7.º- Situado xa fora de este agrupamento central e unha pequena pouca á [illegible] está metros de fondo pol-o vento de NNW Fig

[illegible]

[illegible] suas [illegible] en [illegible] de [illegible]

Pol-o que toca ao folclore que se [illegible]

na Pena Franqueira, tivemos coñecimento, primeiramente, de que as sinais que n-ela se observan, son as de unha «garda», ou sexa de un tesouro enterrado preto de ali, n-un lugar que indican as mesmas cruces. Según a xente trae noticia d-iste tesouro o libro de San Cipriano ou *Cipranillo*

Ademais, na Pena Franqueira viven os mouros, os cales, cando precisan mercar algunha cousa, van por ela á feira de Loberia, unha vez un veciño da Frega emparellou con d-istes mouros que viña da dita feira conducindo un porquiño recén mercado. Ao chegar preto da Pena o mouro deulle ao fregués unha bolsa chea de diñeiro e desapareceu, deixando, o porquiño, que fuxiu sen que o outro lle poidera botár man

Catalogada con F. L. Cuevillas e Xaquín Lorenzo

* * *

ESTACIÓN II. *Pena das seis cruces* (Lám. III e fig. 8)

Atópase situada esta laxa na parte da Serra da Cabreira, que temos chamado Montes de San Xés, nos-cotos que caen por riba do pobo de Valdemur, pertescentes á mesma parroquia. Ocupa o centro de un penedo que coroa o monte, en cuia ladeira Leste está o pobo devandito, na banda dereita do río Avedela

A pena é unha laxa de grá corrente, deitada no chan, e de gran tamaño, tendo os grabados no seu estremo superior esquerdo

Consta de un só grupo, formado por dez cruces sinxelas, espalladas sen orde aparente e cuios tamaños oscilan entre 10 e [illegible] centímetros, ainda que alguna chegue á [illegible]

LÁMINA II

do grupo.

Aparecen aiqui duas formas novas, que son as situadas na parte mais oriental do penedo. A primeira consiste n-un círculo por riba do cal está encravada unha cruz de pequeno tamaño. A segunda n-un rectangulo c-un trazo vertical que o atravesa, prolongándose por riba uns 20 cms., un trazo horizontal convirteo a unha cruz, o lado interior do rectángulo prolóngase cara á esquerda, onde outro trazo vertical fai unha cruz

A tó[illegible] sendo un pouco máis chan, ou cando máis [illegible] Pega Franqueira.

A [illegible]

P[illegible]

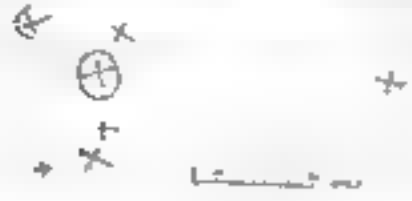

Fig. 5

[illegible] pel[illegible] [illegible]

[illegible] Cat[illegible] Cuevillas e Xaquín Lorenzo.

* * *

ESTACIÓN III —*Penapiri* —(Fig. 9)

Atópase situada nas cotarras de Sobarís nos mesmos montes de San Xés, devandi-los, e pola mitade da distancia entre a Iroga e San Xés, de cuio camiño queda á mao

Fig. 6

esquerda, unha mamoa apartada, por riba do sitio chamado *Porta Mosqueira*, a unha peneda grantica, afastada cara arriba do chan.

O único grupo da estación queda na cara Sul do penedo e consta de cinco sinais [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [

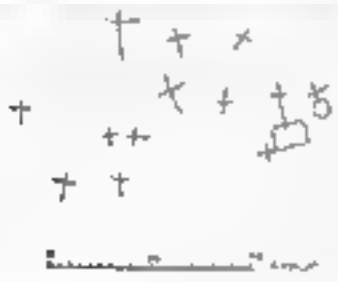

re escaso. Somentes poulemos atopar un paralelo no Outeiro dos Campiños (1).

f) Siños cruciformes cuio trazo terminal ben encaixado n-un círculo ou figura sensiblemente circular, pódense ver moi variados paralelos de estas formas en Viladesuso (Oia 2) e tamén no penedo do Coto de Corno 3).

g) Siños cruciformes rodeados de un círculo e con coviñas dentro e fora de il. A eisistenza das coviñas serve especialmente pra caracterizar iste tipo que por elo se diferencia das do apartado d). Podemos ver

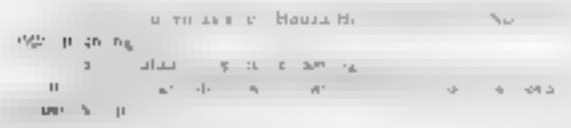

figuras semellantes en Mondariz (1 e temos tamén outras formas que se lle semellan bastante n-uns pegados preto de Oia (2).

II Siños circulares, agrupados n-un só tipo.

Esta forma está considerada pol-o P (a) hay cosa un vehículo. Atópanse formas analogas n-un penedo situado antre a Guardia e Oia 3)

II Siños rectangulares

Somentes poulemos atopar un paralelo bastante marcado en Sabroso 4

1. Manuel Matoso Rodrigues. «Arte en petroglifos de Mondariz». Bol. de la Academia Gallega. VIII, p. 268

2. P. R. (obra). Op. cit. p. 268, fig. 6.

3. R. de Serra Pinto. «Petroglifos de Salreses» arte rupestre em Portugal. S. R. L.. «Nova» fig. 1.ª

OS HOMES, OS FEITOS, AS VERBAS

D

ción da métrica, do sutil sistema postico dos celtas, e da tradicion heroica. Esta preparación adequariase en escolas especiais onde vivirían en comunidade, en casales dispostos pra a meditación e o silenzo. Despois tiñan que pasar por unha chea d'ensames, exercicios poéticos e probas de cantute ma

dr era Vate, musico, historiador, arquiveiro e rei d'armas. O bardo real tiña o privilegio d'estar sentado e cuberto diante do Rei e sentábase á mesa á esquerda do príncep herdeiro. O Rei regalaballe unha harpa u xoga de xadrés e un anel d'ouro. Tamén soulle ser o mestre dos fillos do Rei. Houbo príncipes e grandes señores que foron bardos.

REVISTAS

A PORTUGALIDADE NO MUNDO E AS UNIVERSIDADES

É [illegible] tor Rouriguez Lapa, que publica Nova no seu núm. III [illegible] cemos sentido con deseio de pregu[illegible] é o que fai Portugal pol a valoración [illegible] cai da sua lingoa. [illegible] qu'interesa igualmente [illegible] Un capitalmente [illegible] inxacion, mesmo imp[illegible] gos é cousa que pod[illegible] que a teñen coma oficial, que deben contar a prol d'ela con toutas as forzas d'un goberno independente, d'unha cultura organizada e base d'ela, d'un mundo colonial espallado por Africa, Asia e América. É cousa que non podemos facer nós, reducidos a termos que defender a nosa lingoa dentro da nosa casa.

O Dr Rouriguez Lapa decatouse da nece[illegible] promouramente atrasado que por toda a [illegible] a nordeste onde hoje é a Cata unha, toda a xente entendía em galego-portugués. Esta [illegible] remacia lingüística decaíu, atropelado pelo nacionalismo castelhano, no século XV,

[illegible] ra alem dos mares levou o que de mellor [illegible] vez longe, o compreenderemos. Numa España federada para lá caminhamos [illegible] que parece *o grupo galego-português con cerca de nove milhões de falantes* poderia ter unha indiscutível supremacia. [illegible] metos d'*in vulgari eloquio*. Dicionario do por[illegible] fonética, Atlas lingüístico, etc.), de *defensa* elevar a cultura do pobo), e d'*expansion*. que son os que máis nos interesan atentar. Fíxose pra isto no Brasil e na Galiza. Pro[illegible] pugna a creación d'un Centro d'estudos por[illegible] cos cursos permanentes e pagado por [illegible] tugal, a de agregacios de português nas [illegible] versidades francesas, e máis a de cursos de [illegible] terias pra extranxeiros en Sintra.

Vos, que de cote se ten preocupado pol[illegible] laboración espiritual de portugueses e po[illegible] entusiasmo as iniciativas do Dr Rodriguez [illegible] do luso-galaico pra reformar ortografía, pra nós tan indispensábel.

O DR POLIVKA

A *Sudetendeutsche Zeitschrift für Volkskunde* (revista alemá de folclore) publica a nova do falecimento do Prof. Dr. J. Polivka, ocorrido o dia 21 de Marzal, aos 75 anos. Era o Dr. Polivka profesor da Universidade nacional checa de Praga, e unha das mesmanas autoridades europeas en materia de folclore, principalmente checo e eslavo en geral. Era Presidente da Instrución Nacional de Camos Popular [illegible] o Prof. J. deixou [illegible] ua obra monumental de comentarios de Grimm, obra d'unha pasmosa erudición, qu'amosara unha coñecencia fonda de toda a literatura en verso

---

Imp. Publicacions Galegas e Imprenta.

Rua de Vilar 15 Santiago

O CRONÓMETRO

DE ODILO F. LOSADA — **OURENSE - PAZ, 19**

OFÉRCEVOS: as millores ventaxas. o millor surtido, os millores precios, en

SEICIÓN RELOXERÍA:

Reloxes de parede de máquina fina e artísteca caixa.

Reloxes de pulseira pra todol-os gustos.

Reloxes de bolsillo.

Despertadores.

SEICIÓN XOIERIA:

Toda sorte d'artículos pra señora e pru home.

Bisuteria.

SEICIÓN ÓPTICA: A máis compreta.

Maquinas N A U M A N pra coser e bordar :-:
Enseñas galeguistas, moitas, artístecas, baratas

SEICIÓN PRATERÍA:

Preciosos servizos de mesa, de café, de lunch, ouxetos pra regalo, pol-a metá dos cartos que outra casa calquera.

SEICIÓN GRAMÓFONOS, RADIOS E DISCOS:

As derradeiras novedades, dend'o máis barato **Gramófono** á máis valiosa **Radio-Gramola.**

SEICIÓN DE COMPRAS:

Compramos todol-os ouxetos e moedas d'ouro, prata e pratino nos máis outos precios.

O CRONÓMETRO - PAZ 19. OURENSE

Banco de La Coruña

Casa Central: A CRUÑA

Sucursás:

Barco de Valdeorras, Betanzos, Carballo, Cee, Cedeira, Ferrol, A Estrada, Lalín, Lugo, Melide, Mondoñedo, Monforte, Noya, Ordes, Ourense, Ortigueira, Padrón, Pontedeume, Ribadavia, Riveira, Rua-Petín, Santiago, Sarria, Verín, Vigo, Villagarcía, Vilalba,

Toda sorte d'operaciós de Banca e Bolsa
Contas Correntes
Caixa d'Aforros
Imposiciós á plazo fixo

ALMACENES POPULARES

Paz Nóvoa, 2 - dupricado :-: Ourense

Espréndido surtido en toda clás de tecidos de

Seda, Lá e Algodón

Especialidade en PAÑERÍA pra cabaleiro

Xéneros de Punto :-: Camiseiría :-: Confecciós

Precio Fixo

A hixiene nos nenos

é a garantía da sua saúde física e moral o día de mañá.

No diario aseo dos nenos empree o **"Jabón Sales de la Toja"**, único que ás suas altas calidades meiciñás xunta toda a finura e prefume d'un xabón de tocador.

Contribuie ó perfeito desenrolo das criaturas e evita o perigo da escrófula e o raquitísmo.

1pta PASTILLA

JABÓN LA TOJA

ÚNICO EN EL MUNDO

O Xabrón da Toxa é o mellor.

Honra á Galicia no mundo enteiro

MERQUE VOSTEDE
Plumeiros RAFIUM
DE MÁIS DURA QU'OS DE PLUMA E LIMPAN MILLOR.
VÉNDENSE EN TODOLOS ESTABRECEMENTOS DO RAMO.
ANDRÉS PERILLE -- OURENSE

Sanatorio Quirúrxico de San Lorenzo
Santiago de Galicia

Dos Profesores
D. Fernando Alsina e D. Antonio M. de la Riva
CIRUXANO XINECÓLOGO

FOTOGRABADO
Si quer qu os seus fotograbados sexan o máis perfeito posibres, cometelle envialos aos
Talleres de fotograbado ESPASA-CALPE S. A.
Rios Rosas, 24-Apartado, 547 MADRID

A sua biblioteca non será
unha bibli ga,
mentras no as
obras editadas por
Reembolso
NÓS PUBRICACIÓNS GALEGAS E IMPRENTA
SANTIAGO